

La Diputació de Barcelona, a través de la Xarxa de Parcs Naturals, gestiona amb els ajuntaments dotze espais naturals d'un alt valor paisatgístic, ecològic i cultural: Parc Natural del Montseny, Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac, Parc del Montnegre i el Corredor, Parc del Garraf, Parc del Castell de Montesquiú, Parc d'Olèrdola, Parc del Foix, Parc de la Serralada de Marina, Parc de la Serralada Litoral, Espai Natural de les Guilleries-Savassona, Parc Agrari del Baix Llobregat i Parc de Collserola.

www.diba.cat/parcsn
www.diba.cat/parcsn/newsletter

Parc de la Serralada de Marina

El Consorci del Parc de la Serralada de Marina l'integren: Diputació de Barcelona, Mancomunitat de Municipis de l'Àrea Metropolitana de Barcelona, Ajuntament de Badalona, Ajuntament de Montcada i Reixac, Ajuntament de Sant Fost de Campsentelles, Ajuntament de Tiana i Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet.

 Diputació Barcelona | **Àrea d'Espais Naturals**
Xarxa de Parcs Naturals

ISBN: 978-84-9803-362-5

El Parc de la Serralada de Marina

La Xara i el Pau i la noia de la fona

**Diputació
Barcelona**

Àrea d'Espais Naturals
Xarxa de Parcs Naturals

Aquest llibre s'ha editat especialment dins del programa **Viu el Parc de la Serralada de Marina** organitzat per l'Àrea d'Espais Naturals de la Diputació de Barcelona. Els exemplars d'aquesta edició es repartiran entre els escolars de 5è de primària dels municipis del parc durant el període 2009-2011. D'aquest llibre s'ha fet un tiratge de 3.000 exemplars.

Primera edició
novembre de 2009

© del text
Gonçal Luna

© de les il·lustracions
Susanna Campillo

© d'aquesta edició
Diputació de Barcelona

La reproducció total o parcial d'aquesta obra per qualsevol procediment, compresos la reprografia i el tractament informàtic, resta rigorosament prohibida sense l'autorització prèvia per escrit dels editors, i estarà sotmesa a les sancions establertes a la llei.

Direcció, coordinació i producció
a cura d'Editorial Mediterrània, SL
Guillem Tell, 15, entl. 1a
08006 Barcelona
Tel. 93 218 34 58
Fax 93 237 22 10
editorial@editorialmediterrania.cat
www.editorialmediterrania.cat

Disseny
Martí Abril

ISBN: 978-84-9803-362-5
DL: B-39.530-2009

Impressió
ALEU, SA
Zamora, 45, 08005 Barcelona

Imprès a Catalunya
Printed in Catalonia

Títols publicats:

1. El Parc del Garraf

La Xara i el Pau i l'àliga perdiguera

2. El Parc Natural del Montseny

La Xara i el Pau i la dona d'aigua

3. El Parc del Castell de Montesquiú

La Xara i el Pau i el castell màgic

4. El Parc de la Serralada de Marina

La Xara i el Pau i la noia de la fona

El Parc de la Serralada de Marina

La Xara i el Pau i la noia de la fona

Text: Gonçal Luna

Il·lustracions: Susanna Campillo

**Diputació
Barcelona**

Àrea d'Espais Naturals
Xarxa de Parcs Naturals

El temps embogit

Mentre pujaven cap al Puig Castellar, per fer una visita guiada al poblat ibèric, la Xara i el Pau van veure com el cel es cobria de núvols negres com el carbó. Va llampegar i van sentir la remor d'un tro llunyà.

Booorrrroouuummm!

Es van afanyar a córrer, sense mirar enrere. I, just quan travessaven la pista forestal, *aquell* cotxe va estar a punt d'atropellar-los. Els va passar arran, a una velocitat vertiginosa, i va aixecar una gran polseguera. Era un auto espantós. Un prodigi del *tuning*, «una mica *friqui*», va pensar en Pau, però sens dubte, espectacular. Era un vehicle esportiu, descapotable, de color groc llimona i amb dues flamarades enormes, dibuixades als laterals, que creixien del davant al darrere i s'enfilaven pels alerons posteriors, fent la sensació que el cotxe estava envoltat pel foc. El conduïa un noiàs grassó, un autèntic brètol pentinat amb una cresta tenyida de

vermell, d'allò més cridanera. L'acompanyaven dos ganàpies més.

Van caure les primeres gotes de pluja, grosses com grans de raïm i fredes com el gel. La Xara i el Pau van córrer muntanya amunt i en arribar al poblat es van aixoplugar en una baraca de parets de pedra. Va ser aleshores quan va caure un llamp formidable que va esquerdar el cel i va tallar la respiració del Pau i de la Xara.

Scaraca-scatacrac!

El Pau va sentir un pessigolleig elèctric al canell esquerre i es va mirar el rellotge. Les busques de les hores i els minuts giraven embogides en sentit antihorari, i tan ràpid que amb prou feines les podia seguir la vista. Llavors, des del fons de l'habitacle, van sentir aquell lament de veu jove:

—Auk?

La petita ibera

Quan la Xara i el Pau es van asserenar una mica i els ulls se'ls van acostumar a la foscor de la barriaca, van poder veure una noieta ajaguda a terra.

Havia caigut, s'havia donat un cop al cap i sagnava. Duia una mena de túnica de color marró amb serrells, lligada a la cintura amb un cordó. Els cabells eren llargs i negres. Al seu costat, una àmfora havia vessat l'aigua que contenia. En aquell moment va obrir els ulls i va veure

el Pau i la Xara. Instintivament va estirar la mà cap a la fona —l'arma ibera típica—, mentre els preguntava:

—Qui sou? Quins vestits més estranys que porteu. Que sou romans? No em feu mal, sisplau!

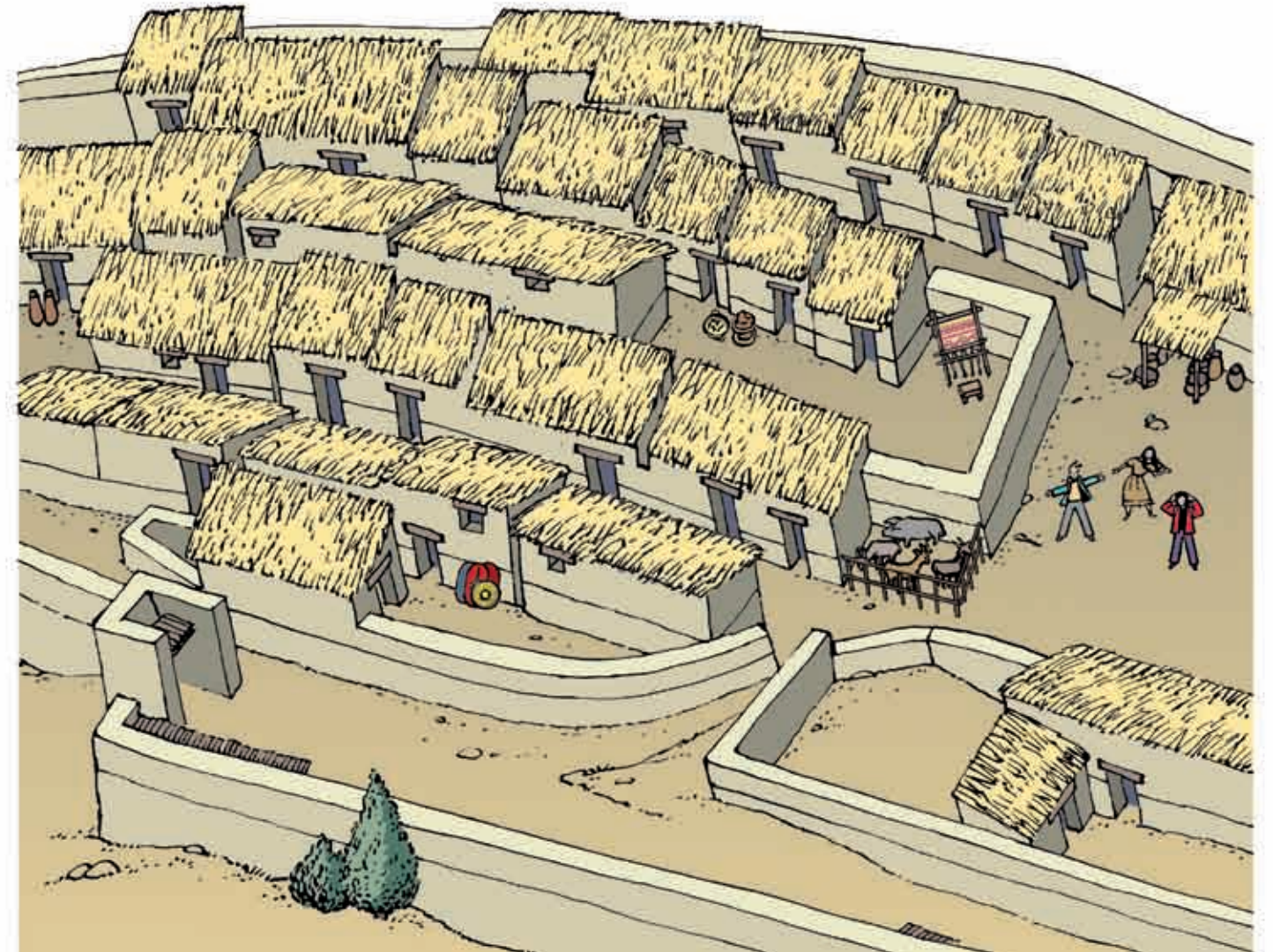
—Estigues tranquil·la —van dir—. Ens diem Pau i Xara, i no et volem cap mal. Que et trobes bé?

La van ajudar a incorporar-se. Per sort, la ferida del cap era només una esgarrapada. La noia, el Pau i la Xara van sortir de l'habitacle. El que van trobar a l'exterior els va deixar esmaperduts. La Xara i el Pau no hi van veure ruïnes, sinó un poblat ibèric totalment restaurat, com si haguessin viatjat en el temps uns dos mil anys enrere. Les cases estaven senceres, amb les parets de pedra ben alineades i els sostres de

ginesta i de fenàs. A les portes de les cases, recolzats als murs, hi havia gerros de ceràmica i bastons de fusta. Però no es veia ningú pels carrers. La noieta va fer cara de preocupació i es va posar a cridar els noms dels familiars i dels veïns. Però ningú no responia. Al final, entre enrabiada i espantada va cridar:

—Maleït Porci!

Porci, l'ignominiós

—Maleït Porci! —va repetir la noia—. Ja fa temps que els romans no ens deixen viure. Per cert —es va presentar—, em dic Marina i sóc la filla del cap del poblat. Però ara hem de marxar corrents. Segur que en Porci ha atacat el poblat, i la meva família i tots els altres deuen haver fugit cap al poblat veí del Boscà, o cap al de les Maleses, a tocar del riu. Són els més propers. Anem-hi!

La noia es va posar en marxa, i el Pau i la Xara la van seguir, encara sense entendre ben bé on eren, ni com hi havien anat a parar. Això sí, la Marina semblava espantada, i van pensar que valia més anar amb ella. Van sortir del poblat per una de les portes del mur gruixut de pedra que l'envoltava i van començar a caminar per la carena de la muntanya, en direcció al nord. A l'esquerra, els quedava la plana del Vallès i el Besòs. A la dreta, hi havia el mar Mediterrani. La Marina escrutava l'horitzó amb deteniment. De sobte, va assenyalar un petit punt al mig de l'aigua.

—Allà. Ja us ho deia jo. La veieu? Una galera romana. Sort en tindrem si no han atacat tots els poblats laietans de la muntanya.

En Pau, que era estudiós i li agradava la història, de cop va recordar:

—Sí, és veritat. Marc Porci Cató..., un dels cònsols enviat pel senat romà per derrotar els ibers. Va plantar campament prop d'Emporion, amb més de 10.000 soldats.

—Però, digueu-me —va intervenir la Marina—: vosaltres no sou ibers laietans, oi? D'on veniu?

—Doncs..., sí, precisament, venim... del nord, som indiketes, de la ciutat d'Indika, prop d'Emporion —va improvisar en Pau.

—És clar —va dir la Marina—, així s'explica la roba tan acolorida que porteu. La compreu als grecs, oi, Xara? M'agrada molt.

La fona i els senglars

—La meva mare té el millor teler del poblat —va explicar la Marina—. Aquest vestit que porto me l’ha fet ella mateixa i és un dels que més m’agraden. Mireu quins serrells tan macos. Però no té colors tan bonics com els vostres.

A poc a poc, van entrar en un alzinar dens. Se sentia el cant de les mallerengues i dels tallarols. Els raigs del sol es filtraven entre les fulles fosques de les alzines. Eren uns arbres enormes, grans com la Xara i el Pau no n’havien vist mai. També hi havia arboços.

—Cireretes d’arboç, que bones! —va dir en Pau.

—També és la meva fruita preferida —va dir la Marina—, però no en mengem gaires, perquè fermenten i se’ns podrien indigestar.

De cop, dos animals molt grossos van aparèixer en una clariana del bosc: dos senglars fora mida, una femella i un mascle. De seguida, la Marina va agafar un còdol d’uns quatre centímetres i el va posar al bell mig d’una llarga tira de pell de bou: l’arma ibera, la fona. Llavors, va agafar

la tira per les dues puntes i va fer girar la pedra en cercles, a gran velocitat.

—No els faràs mal, oi, Marina? —van preguntar el Pau i la Xara.

—No us hi amoïneu: veieu aquella branca?

Sobre els dos senglars, es veia una branca d’alzina carregada d’agllans. De sobte, la Marina va deixar anar una de les puntes de la fona, i la pedra va sortir disparada amb força i va impactar amb la branca. Moltes agllans se’n van desprendre i van caure a terra. Els dos senglars es van afanyar a menjar-les, i després d’un parell de grunys se’n van tornar cap al bosc.

—A reveure, amics senglars. Visca la meva fona!

El vi de la Laietània

—Als nois del poblat no els agrada que jo faci servir la fona. Diuen que és cosa d’homes. Però jo crec més aviat que em tenen enveja perquè tinc més punteria que ells.

—Vaja! —va dir la Xara—. Veig que hi ha coses que vénen de lluny!

Van sortir de l’espessor del bosc i van contemplar l’espectacle meravellós dels vessants de la muntanya tenyits amb els diferents colors de la vegetació. Al fons de la vall, es veien els camps de vinya i de cereal.

—El nostre vi de la Laietània és un dels millors de la regió Mediterrània —va declarar orgullosa la Marina—. Els grecs i els fenicis ens el vénen a buscar expressament, i se l’emporten en vaixells. El nostre blat també es molt bo: en fem farina amb moles de pedra, i després, cada família, o cada dues, tenim un forn on el coem. El meu poblat és molt treballador i ens hi fem tot allò que necessitem per viure: els cistells, les eines del camp, les armes, la terrissa i fins i tot les monedes que intercanviem amb altres tri-

bus. I ara els romans volen ensorrar els nostres poblats, arruïnar els camps i devastar boscos. Són uns trinxeraires.

A poc a poc, els nois es van anar apropant al poblat que la Marina anomenava del Boscà.

—És més petit que el nostre poblat —va dir la noia—. Però m’agrada perquè hi tinc molts amics. Molt a prop del Boscà, hi viu el bruixot sanador, Kanturi, que tot el dia recull herbes remeieres i ens guareix quan ens posem malalts. I encara més enllà, a tocar del mar, hi ha el turó de la Lluna, que és una de les nostres muntanyes santes. Allà, els nostres sacerdots contemplen la Lluna i la sortida del Sol, i fan ofrenes a la nostra deessa Tanit perquè tingui cura dels camps i les collites siguin abundants.

Topada de cultures

El poblat del Boscà tenia el mateix aspecte que el que acabaven de deixar. Però els carrers estaven igualment deserts.

De sobte, van veure una fumerola que s'aixecava a ponent del poblat. S'hi van dirigir. En una clariana del bosc algú havia encès un gran foc sota unes alzines. Els costava distingir qui eren aquells tres personatges perquè el fum els anava directament a la cara.

—Potser són els teus amics —va dir la Xara.

—No, no serien pas tan brètols de fer un foc així, al mig del bosc —va dir la Marina—. Podrien provocar un incendi, i això els ibers no ens ho podem permetre, perquè també vivim del bosc. Més aviat, anem amb compte, que no siguin romans.

Va ser aleshores quan en Pau els va reconèixer, sobretot per la cresta vermella que recordava el casc dels romans de les pel·lícules: eren el noi grasó del descapotable *tunejat* i els dos ganàpies.

Reien escandalosament, cridaven, havien destrossat les branques dels arbres i havien escampat tot de brutícia per terra: papers, ampolles, llaunes de beguda, bosses de plàstic.

—Ei, col·legues —va cridar el noi de la cresta mentre assenyalava la Xara, la Marina i el Pau—. Veniu, veniu, això és allucinant. Fa dues hores que voltem, des que ha caigut aquell llamp extraordinari. Tot està cap per avall, han

desaparegut les autopistes, i les ciutats, i han aparegut aquestes barraques —deia assenyalant el poblat—. Ha, ha, ha! Quina passada! Veniu, veniu, està molt bé trobar penya.

El Pau, la Xara i la Marina, se'ls van mirar amb malfiança. Aquella gent eren uns cafres de campionat. El noi va continuar:

—Ei, em dic Marc, però tothom em diu Porky...

Porci ataca de nou

En sentir aquell nom, la Marina va començar a tremolar d'ira i va posar la mà a la fona.

—Maleït Porci! Què n'has fet, de la gent del meu poblat? Per què no ens deixes en pau? Què t'hem fet els ibers?

En Porky va esclatar a riure.

—I d'on heu tret aquesta amiga vostra, col·legues? —va preguntar amb molta poca-solta—. Ve d'un carnaval o és una hippy reciclada?

—Aquí, l'únic que caldria que reciclés una mica ets tu mateix —va replicar el Pau—. Mira com heu deixat tot això, trinxat i ple d'escombraries. No us en doneu vergonya?

—I a més, podeu provocar un incendi —va afegir la Xara—. Això que feu és molt perillós. Recordeu que estem en un espai natural.

—Mireu col·legues! No em vingueu amb històries. No sé què està passant, i a més vol tornar a ploure. Tinc fred i vull més foc.

La Xara, el Pau i la Marina van aixecar la vista cap al cel i, de la banda de mar, van veure tot de núvols foscos com el carbó que amenaçaven tempesta. En Porky va agafar una llauna de benzina del cotxe i en va llançar un bon raig a la foguera. La flamarada va ser tan immensa que el foc va encendre les branques de l'alzina i, de seguida, va saltar d'arbre en arbre. En poca estona, tot el bosc estava en flames.

L'incendi, que corria com un llamp, ho envaïa tot, i aviat va arribar al poblat i va encendre els sostres de palla. La Marina va cridar desesperada:

—Correm! Correm! Tornem al Puig Castellar!

Quan ja es van haver perdut de vista, van començar a caure les primeres gotes de pluja, grosses com grans de raïm i fredes com el gel. Va ser aleshores quan va caure un llamp formidable que va esquerdar el cel i va tallar la respiració de la Xara i del Pau, del Porky i dels seus dos ganàpies —que encara se'n fumien i bramaven com uns ases—, i, sobretot, de la petita ibera Marina, que fa uns 2.200 anys va viure al poblat ibèric del Puig Castellar i el va defensar de l'atac dels romans.

Scaraca-scatacrac!

Retorn al futur

—D'acord amb els antics cronistes romans es calcula que els primers dies de setembre de l'any 195 abans de Crist, uns 600 homes sota el comandament del cònsol Marc Porci Cató van protagonitzar l'atac final al poblat ibèric que avui coneixem amb el nom de Puig Castellar, i que els romans anomenaven Monte Catano. Els arqueòlegs ens asseguren que el poblat va ser destruït i incendiat.

La monitora, disfressada amb les robes iberes típiques, duia una túnica de color marró amb serrells, lligada a la cintura amb un cordó. Tenia els cabells llargs i negres. El Pau i la Xara se l'escoltaven amb atenció, tot i que algunes de les explicacions els eren familiars, com si conservessin algunes imatges i records borrosos en el fons de la memòria.

—El poblat ibèric és un dels monuments més importants del Parc de la Serralada de Marina, i n'hi ha molts d'altres: la cartoixa de Montalegre, el monestir de Sant Jeroni de la Murtra, l'església de Sant Pere de Reixac... Però el més important és que, entre tots, tinguem cura d'aquest espai natural, que no l'embrutem, que respectem la fauna i la vegetació, que hi circulem pacíficament i, sobretot, que anem amb compte amb el pitjor dels seus enemics: el foc.

La Xara i el Pau tenien els ulls clavats en la noia. Els recordava vagament algú. Però, qui?

—Hola nois! Voleu saber alguna cosa més del poblat? Me'l conec com si hi hagués nascut. Ah, per cert, em dic Marina...